

Písemná zpráva o plnění kontrolního plánu za rok 2024 KHS Plzeňského kraje oddělení hygieny dětí a mladistvých

Vyhodnocení kontrolního plánu za rok 2024

Pro rok 2024 byl v oddělení hygieny dětí a mladistvých dle počtu zaměstnanců a předepsaného rozsahu kontrol na jednoho zaměstnance stanoven celkový plánovaný počet kontrol na 757. **Stanovený kontrolní plán nebyl v roce 2024 splněn, k jeho splnění chybělo 85 kontrol. Kontrolní plán byl splněn na 89 %.** Celkový počet provedených kontrol za rok 2024 je 672. Z toho 550 kontrol bylo provedeno v rámci běžného výkonu státního zdravotního dozoru, v rámci celostátních priorit bylo provedeno 42 kontrol a v rámci krajských priorit 80 kontrol. Nesplnění plánu bylo způsobeno, jednak navýšením koeficientu kontrol (2,2), dále dlouhodobou pracovní neschopností (celoroční) jedné zaměstnankyně oddělení a také tím, že k 1.7.2024 bylo systemizací převedeno 1 místo z oddělení hygieny dětí a mladistvých na oddělení předmětů běžného užívání.

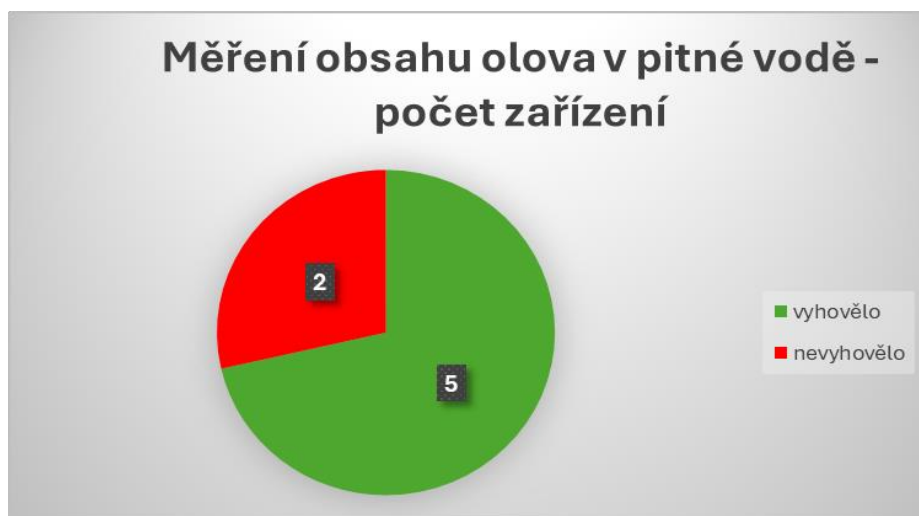
Státní zdravotní dozor

Celostátní priority oblasti SZD (počet 2)

1. Stanovení obsahu olova v pitné vodě ve vybraných školách a školských zařízeních

Jednalo se o pokračování úkolu hlavního hygienika z roku 2023. V roce 2024 byl rozsah stanoven na 1 školské zařízení na okres. Ke splnění tohoto úkolu bylo nutné provést několik kroků. Zaměstnanci KHS PK nejdříve vytypovali vhodné objekty, které splňovaly výběrová kritéria – stáří budovy (3x okres Rokycany, Klatovy, Plzeň-sever), opakovaný odběr v nevyhovující budově testované v roce 2023 (2x okres Domažlice a Plzeň-město) a nově postavená zařízení (3x okres Tachov, Plzeň-jih a Plzeň-sever). Následně bylo ve vybraném objektu provedeno místní šetření zaměřené na stanovení odběrových míst. Následoval samotný odběr, analýza vzorků a vyhodnocení výsledků. V případě nevyhovujících hodnot bylo nutné v daném zařízení nastavit nápravná opatření s cílem minimalizovat expozici dětí, žáků a personálu školy nebo školského zařízení olovu. **Celkem byly odběry pitné vody provedeny v 7 školách. Vyhovující výsledky byly naměřeny ve většině zařízení (5 škol). Vyšší koncentrace olova byly zjištěny ve 2 školách** (1 v okrese Domažlice, 1 v okrese Klatovy). Celkem bylo odebráno 64 vzorků a z tohoto počtu nevyhovělo 5 vzorků. V těchto školách byla nastavena nápravná opatření sestávající se např. z ranního odtáčení vody, označení výtokových kohoutů a rozšířeného monitoringu.

Graf č. 1: Měření obsahu olova v pitné vodě ve školách a školských zařízeních (počet zařízení)

2. Posuzování pestrosti jídelníčků školního stravování

Tato celostátní prioritní oblast výkonu SZD byla zaměřena na zjišťování pestrosti stravy nabízené školními jídelnami dětským strávníkům. Jednotlivé jídelníčky byly hodnoceny podle nutričního doporučení Ministerstva zdravotnictví. Rozsah provedení daného úkolu nebyl centrálně stanoven, KHS PK provedla 42 takto zaměřených kontrol. **Tato priorita byla splněna na 105 %, neboť počet plánovaných kontrol byl určen na 40. Zhodnoceno bylo 50 jídelníčků** (ve 31 mateřských školách a v 19 školách základních). Co se týká výsledků byl výborný jídelníček sestaven v 18 školních jídelnách. Velmi dobrý jídelníček mělo 29 jídel a ve 3 případech byl zhodnocen jídelníček pouze jako dobrý. V případě samostatného hodnocení pestrosti přesnídávek a svačinek byly 4 jídelníčky sestaveny s nízkou úrovní. Mateřské školy mají problémy se zařazováním luštěninových a zeleninových pomazánek, také s je opomíjeno podávání obilných kaší a není plněna ani frekvence podávání celozrnného a vícezrnného pečiva. Při posuzování pestrosti nabídky obědů – neplní některé jídelny frekvenci zařazování zeleninových polévek, problémy jsou i s dodržováním četnosti podávání bezmasých slaných pokrmů a čerstvé zeleniny. Stále se v některých nabídkách objevují uzeniny jako párek, klobása, uzené maso, slanina.

Graf č. 2: Hodnocení pestrosti stravy ve školních jídelnách (počet jídelníčků)

Krajské prioritní oblasti SZD

Pro rok 2024 byly stanoveny 2 krajské priority:

1. Kontrola čistoty a sanitace prostředí ve stravovacích zařízeních – prováděny byly stěry pracovních povrchů a náčiní před zahájením pracovní činnosti (pracovního výkonu) ve školských zařízeních – školních jídelnách a následné mikrobiologické vyšetření vzorků. **Plán této krajské priority byl splněn na 100 %. Provedeno bylo 40 kontrol (plánovaný počet 40 kontrol)**. Cílem priority bylo prokázat dodržování správné výrobní a hygienické praxe ve stravovacích službách (osobní a provozní hygieny). U jednotlivých vzorků byl zjišťován celkový počet mikroorganismů a přítomnost koliformních bakterií. Z počtu 40 kontrolovaných zařízení byly nedostatky prokázány v polovině případů, tedy ve 20 zařízeních. Výsledky 388 odebraných stěrů prokázaly, že 12,4 % stěrů nevyhovělo (48 vzorků). V tomto roce bylo v souvislosti s touto prioritou uděleno 20 sankcí v blokovém řízení. U případů nevyhovujících odběrů, provozovatelé přijali dobrovolná opatření tím, že provedli důkladné omytí všech kuchyňských pomůcek (popř. zakoupení nových)

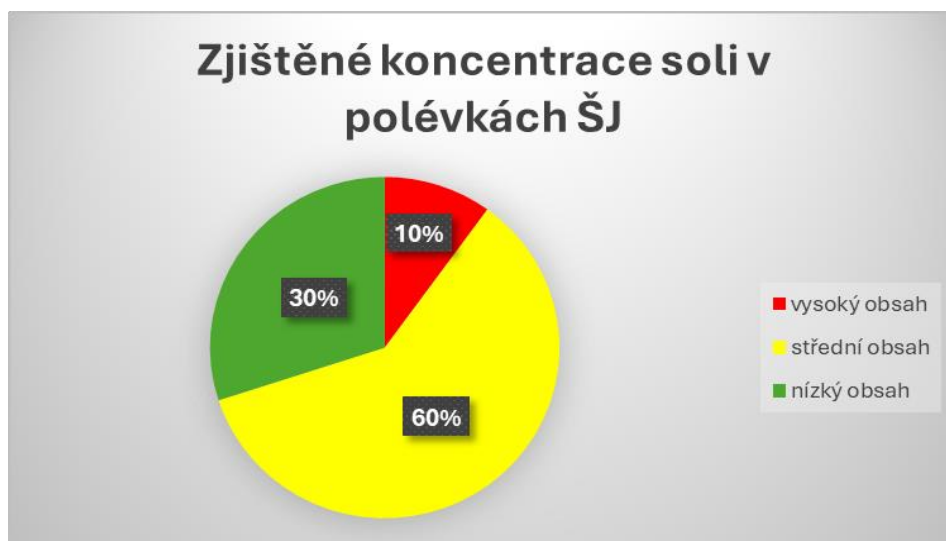
a pracovních ploch v kuchyni a výdejně a k mytí a dezinfekci zakoupily jiné prostředky, aby se zabránilo vzniku rezistence mikrobů na často používané chemické látky. Tento úkol bude pokračovat jako krajská priorita ve stejném rozsahu i v roce 2025.

Graf č. 1: Kvalita čistoty prostředí – počet kontrolovaných zařízení

- Měření obsahu soli v polévkách připravovaných v rámci školního stravování a s tím spojená přímá edukace personálu školních jídelen. Plán byl splněn na 100 %. Bylo provedeno 40 kontrol (plánovaný počet 40 kontrol). KHS PK sleduje obsah soli v pokrmech ze školního stravování dlouhodobě (od roku 2013) a edukuje v tomto smyslu pravidelně zaměstnance ŠJ. V roce 2023 bylo ustoupeno od odebrání směsných vzorků celého oběda a měření soli ve školních jídelnách bylo prováděno, stejně jako v roce 2024, za pomoci předem kalibrovaného přístroje HORIBA LAQUAtwin Salt 22. Celkem bylo měření provedeno při výdeji ve 40 školních jídelnách. Obsah soli v hmotnostních [%] v polévce se nejčastěji pohyboval ve žlutém pásmu (střední obsah soli). Z celkového počtu 40 odebraných vzorků polévek vyhovělo zelenému pásmu (do 0,4 %) 12 vzorků, v rozmezí žlutého pásma (0,41 - 0,7 %) se pohybovalo 24 polévek a nevyhovující výsledky, které odpovídají zařazení do červeného pásma (od 0,71), se objevily u 4 vzorků polévek.

Graf č. 3: Měření obsahu soli v polévkách připravovaných ve ŠJ (počet vzorků v %)

Pokyn hlavního hygienika (celorepubliková akce)

Hodnocení jídelníčků na pobytových akcích dětí

Jednalo se již o druhou etapu tohoto úkolu. Jeho cílem bylo tak jako v minulém roce zajištění kontinuity poskytování nutričně vyvážené stravy pro děti i v období letních prázdnin, a to formou edukace osob pořádajících letní dětské tábory. Dalším cílem bylo získání konkrétních údajů o skladbě jídelníčků na pobytových akcích, neboť taková data nebyla doposud v ČR k dispozici. Hodnocení stravy bylo provedeno na základě předloženého jídelníčku a cíleným dotazováním. Základem hodnocení bylo zjištění frekvence podávaných potravin v jednotlivých patrech „Pyramidy výživy pro děti“ ve třech po sobě následujících dnech (2. až 4. den od nástupu pobytu). **V Plzeňském kraji bylo v letních měsících v rámci státního zdravotního dozoru zkontrolováno 105 zotavovacích akcí a 12 jiných podobných akcí. Téměř každá taková kontrola obsahovala i zjišťování pestrosti stravy v souladu s metodickým pokynem k provedení tohoto úkolu.** Všechna zjištěná data byla vložena do elektronického dotazníku. Výsledky ukázaly, že nejvíce problematické bylo plnění druhého patra pyramidy – obiloviny, těstoviny, pečivo apod. a čtvrtého patra, které obsahuje mléčné výrobky, vejce, maso, ryby a luštěniny. Pitný režim byl na pobytových akcích plněn bez větších potíží, v nabídce byla nejčastěji voda, čaj, šťáva, mléko. Plnění doporučení ke konzumaci ovoce a zeleniny se také celkem dařilo, nebo se alespoň přiblížilo k požadovaným 5 porcím za jeden den akce. Ze zákeřné kostky byly zastoupeny převážně uzeniny, paštiky, sušenky a jemné pečivo (koláče, koblihy, loupáky, šátečky). Plnění vzorové „Pyramidy výživy pro děti“ není v podmínkách pobytových akcí reálné, neboť každý pokrm včetně přesnídávek a svačin by musel obsahovat potraviny z každého patra pyramidy.

Zotavovací akce pro děti

V roce 2023 byla dle metodiky sestavování kontrolních plánů na tento rok naplánována kontrolní činnost v oblasti zotavovacích akcí v počtu 96 kontrol. V letošní sezóně se v Plzeňském kraji rekreovalo celkem 21 218 dětí na 218 zotavovacích akcích (loni 241), které probíhaly ve 300 bžích. Ohlášených JPA bylo 29 (loni 25) a rekreovalo se tam 1190 dětí v 50 bžích. **Plán kontroly zotavovacích akcí byl splněn téměř na 110 % a bylo prokontrolováno 48 % ohlášených zotavovacích akcí.** Pracovníci hygieny dětí a mladistvých KHS PK provedli na dětských táborech v tomto roce celkem 123 kontrol (z toho 105 kontrol na ZA a 10 kontrol na JPA + 8 kontrol ve stravovací službě (kontroly dle potravinového práva)). V letošní sezóně bylo zjištěno na dětských táborech celkem 22 závad, které se vztahovaly k nesplnění ohlašovací povinnosti (pozdní hlášení), k nevyhovujícím podmínkám pro osobní hygienu dětí, k nevyhovujícím podmínkám při ubytování dětí a k chybějícím záznamům ve zdravotnické dokumentaci dětí nebo fyzických osob. U výše zjištěných závad byla provozovateli ZA a JPA neprodleně sjednána náprava a ve 4 případech byla udělena sankce v celkové výši 22500,- Kč. Krajská hygienická stanice Plzeňského kraje se sídlem v Plzni řešila v průběhu léta několik podnětů. Většina z nich se týkala areálu pro pořádání dětských rekreací v okrese Tachov, dále jedné jiné podobné akce také v okrese Tachov (v době kontroly se na daném místě žádná taková akce nekonala) a zotavovací akce v okrese Plzeň-sever. Tento podnět byl vyhodnocený jako oprávněný, neboť zotavovací akce nejen, že nebyla řádně ohlášena, ale na místě byly zjištěny i další závady. Jinak musíme konstatovat, že letošní letní sezóna měla velice klidný průběh. V celém kraji nebyla na letní dětské rekreaci řešena žádná mimořádná situace s ohledem na hromadný výskyt GIT potíží, ani z jiného důvodu. Aktivita a výskyt klíšťat byl spíše podprůměrný. Na začátku léta trápil účastníky letních dětských rekreací zvýšený výskyt bodavého hmyzu, zejména komárů, na které měly některé děti i výraznější alergické reakce. Zhruba od poloviny prázdnin trápil potom účastníky táborů zvýšený výskyt vos.

V roce 2024 s plánovanými kontrolami zotavovacích akcí souviselo pokračování plnění úkolu HH ČR – Hodnocení jídelníčků na pobytových akcích (viz. výše).

V roce 2024 bylo odebráno v rámci SZD a plnění úkolů HH ČR celkem 492 vzorků (64 vzorků pitné vody ke zjištění obsahu olova, 388 vzorků stěrů z prostředí a 40 vzorků polévek ke stanovení obsahu soli).

Podněty (vyjma ZA)

V roce 2024 bylo řešeno celkem 6 podnětů, z tohoto počtu byly 3 podněty vyhodnoceny jako neoprávněné a 3 podněty jako oprávněné. Ve věci šetření podnětů příslušných KHS PK bylo neprodleně provedeno celkem 6 kontrol. Předmětem podnětů byl výskyt cizích předmětů a hmyzu v jídle podávaném ve školní jídelně, kvalita podávané stravy ve školní jídelně, toxické výpary na dětském hřišti nebo špatné skladovací podmínky v provozovně stravovacích služeb – tento podnět byl oprávněný a na základě výsledků provedené kontroly byla nařízena likvidace velkého množství potravin (masa a masných výrobků) a udělena sankce ve výši 100 000,- Kč.

Šetření podezření na onemocnění z potravin (vyjma ZA)

V roce 2024 nebyl šetřen výskyt žádného hromadného alimentárního onemocnění.

Spolupráce s ostatními orgány, dalšími institucemi státní správy

KHS PK oddělení HDM spolupracuje průběžně např. s ČŠI, stavebními úřady, krajským úřadem, nebo magistrátem města Plzně.

Analýza opatření a finančních sankcí

V roce 2024 bylo oddělením HDM uloženo 30 sankcí (loni 25) dle § 92 zák. č. 258/2000 Sb. o celkové částce 150.200,- Kč (loni 48.000,- Kč). Nejčastějšími závadami zjištěnými při provádění SZD, za které byly uloženy sankce, byly nesprávné skladovací podmínky potravin, závady v osobní a provozní hygieně, prošlé doby spotřeby/min. trvanlivosti u skladovaných potravin.

Vzdělávací aktivity pro pracovníky ŠJ

V roce 2024 vybrané pracovnice oddělení hygieny dětí a mladistvých KHS PK ve spolupráci s Asociací školních jídelen ČR, z.s. Husova 523, 370 21 České Budějovice v rámci projektu „Krajská centra sdílení dobré praxe“ provedly v Plzeňském kraji prezenční školení pro zaměstnance ŠJ (seznamování s výsledky krajských priorit roku 2023 a seznámení s prioritami stanovenými pro rok 2024, seznámení s novou legislativou, zopakování zásad správné hygienické praxe ve stravovacím provozu apod.). Pořízen byl také záznam pro on-line formu školení. **Celkem bylo v Plzeňském kraji proškoleny 443 zaměstnanců školních jídelen.** On-line formu si zvolilo 96 pracovníků ŠJ. V roce 2025 bude nastavená spolupráce pokračovat, v je plánu provádět jak on-line tak i prezenční formu tohoto školení.

Vzdělávací aktivity: v říjnu 2024 zorganizovala KHS PK každoroční dvoudenní celostátní konferenci Chodovoplánské dny hygieny dětí a mladistvých v hotelu U Sládka v Chodové Plané. Dále se pracovnice oddělení HDM zúčastnily dostupných vzdělávacích akcí, které probíhaly prezenčně nebo on-line formou, např.: seminář SZÚ o dietním stravování, několik školení k „novému stavebnímu zákonu“, školení k nově zaváděnému systému – digitalizace zotavovacích akcí, seminář k chemické bezpečnosti výrobků a proškolení k novému objednávkovému systému ELAB.

Doporučení pro další zaměření SZD

V roce 2025 bude oddělení HDM pokračovat v přímé edukační činnosti s ohledem na snižování množství soli při přípravě pokrmů ve vybraných školních jídelnách v rámci běžného SZD měřením vzorků polévek připravených ve školních jídelnách MŠ a ZŠ přístrojem HORIBA LAQUAtwin Salt 22. Dále budeme pokračovat ve sledování dodržování osobní a provozní hygieny ve stravovacích provozech.

V Plzni dne 20. 1. 2025, zpracovala: Ing. Petra Weberová